

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	5
İÇİNDEKİLER	11
KISALTMALAR	17
GİRİŞ.....	19

I. BÖLÜM

TEMEL HAKLAR VE HUKUK SİSTEMLERİ ÇERÇEVESİNDE GEREKÇE KAVRAMI

I. GEREKÇE KAVRAMI.....	27
A. Tarihsel Gelişimi	30
B. Gerekçe Teorisi	33
1. Gerekçe ile İlişkili Kavramlar	37
a. Hukuk Metodolojisi.....	38
b. Argümantasyon (Temellendirme).....	41
c. Hukuk Mantığı	43
d. Retorik	44
e. Yorum	46
f. İdari İşlemin Gerekçesi.....	51
g. Kanun Gerekçesi.....	54
C. Hukuk Sistemlerinin Gerekçe Kavramına Yaklaşımı	55
1. Anglo-Sakson (Anglo-Amerikan) Hukuk Sistemi'nde Gerekçe.....	57
a. Ratio Decidendi-Obiter Dictum İlkeleri Tasnifi.....	58
b. Stare Decisis İlkesi.....	59
2. Kıta Avrupası (Kara Avrupası) Hukuk Sistemi'nde Gerekçe	61
D. Gerekçenin Bağlayıcılığı	62

II. HAK KAVRAMI AÇISINDAN ‘GEREKÇELİ KARAR HAKKI’	65
A. Adil Yargılanma Hakkı ve Hak Arama Özgürlüğü Bağlamında Gerekeçeli Karar Hakkı.....	65
1. Gerekeçeli Karar Hakkının Tanımı	69
2. Gerekeçeli Karar Hakkının İçeriği.....	70
3. Gerekeçeli Karar Hakkının Pozitif Hukuktaki Yansımaları ve Uygulanması.....	72
B. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Gerekeçeli Karar Hakkı.....	74
1. AİHM’e Göre Gerekeçsiz Kabul Edilmeyen Yargı Kararları	76
a. “Ulusal Mahkeme Her Argümana Cevap Vermek Zorunda Değildir”: Hiro Balani v. İspanya Kararı ve Van de Hurk v. Hollanda Kararı	76
b. “Halk Jürisinin, Başvuranın Suçluluğuna Karar Vermiş Olması Nedeniyle Jüri Kararın Gerekeçsiz Olması Sözleşme’ye Aykırı Değildir”: Refik Sarıcı v. Danimarka Kararı ve Taxquet v. Belçika Davası	78
c. “Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı’nın Sorduğu 768 Soruya Jürinin Cevap Vermesi, Kararın Temelini Oluşturur. Jüri kararının gerekeçsiz olmasını telafi ettiklerine karar verilmiştir”: Papon v. Fransa Kararı	80
2. AİHM’e Göre Gerekeçsiz Kabul Edilen Yargı Kararları	81
a. “Sanığın Mahkûmiyeti Anlamaması Yetersiz Gerekeçeden Kaynaklanır”: Hadjianastassiou v. Yunanistan Kararı	81
b. “Temyiz Mahkemesinin, Sadece Davalının Savunmasına Dayalı Yetersiz Gerekeç İle Karar Vermesi, Adil Yargılanma Hakkının İhlalidir”: Ruiz Torija v. İspanya Kararı ve Chevrol v. Fransa Kararı	81
C. Anayasa Mahkemesi’nin Gerekeçeli Karar Hakkı ile İlgili Yaklaşımı.....	82
1. Anayasa Mahkemesi’nin Yüksek Mahkeme Sıfatıyla Verdiği Kararlar ve Gerekeç İlkesi	84
2. Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararlarında Gerekeçeli Karar Hakkı	89
a. Kararın Niteliği Ölçütü: “Gerekeç gösterme zorunluluğunun kapsamı kararın niteliğine göre değişebilir”	91
b. Makul Gerekeç ve Hukuki Güvenlik Ölçütü: “Davayla doğrudan ilgili olan bu hususlara mahkemelerce makul bir gerekeç ile yanıt verilmelidir”	92

c.	Yeniden Yargılama Yapılması Ölçütü: “Gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılması gerekir”	93
d.	Anayasal Önem ve Kişisel Önem Ölçütleri: “Başvurunun Anayasa’nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi açısından önem taşımaması” ve “Başvurucunun önemli bir zarara uğramaması”	94
e.	Re’sen Araştırma İlkesine Tabi Olmama Ölçütü: “Anayasa Mahkemesi kamu gücü eylem ve işlemleri ile mahkeme kararlarının Anayasa’ya uygunluğunun ve müdahale gerekçelerinin denetimini kendiliğinden yapmaz”	96
f.	Temyiz veya İstinaf Mercilerinin Davanın Ana Unsurlarını Gerekçelendirmesi Ölçütü: “İtiraz ya da temyiz mercilerinin bir şekilde itiraz veya temyizde dile getirilmiş ana unsurları incelediğini, derece mahkemesinin kararını inceleyerek onadığını ya da bozduğunu göstermesidir”	97
III. GEREKÇE İLKESİNİN TÜRK HUKUKU’NDAKİ DAYANAKLARI.....		98
A.	Anayasal Dayanakları.....	100
B.	Yasal Dayanakları.....	102
1.	2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu	102
2.	2575 Sayılı Danıştay Kanunu.....	106
3.	Diğer Mevzuat	106

II. BÖLÜM

YARGI KARARININ ANATOMİSİ VE GEREKÇE

I.	YARGI KARARININ ANATOMİSİ.....	113
A.	Uyuşmazlığı Çözecek Hukuk Kuralının Tespiti	114
B.	Hukuk Kuralının Olaya Uygulanması.....	114
C.	Kıyas (Tasım)	115
D.	Yorum ve Kural Boşluklarının Doldurulması.....	116
E.	Hüküm ve Gerekçe	119
F.	Hüküm Fıkrası ve İlâm	122
G.	Muhalefet Şerhi (Azlık Oyu/Karşıoy Yazısı)- Farklı (Değişik) Gerekçe.....	123

II. YARGI KARARLARINDA GEREKÇE ETKİSİ VE UYGULAMA ALANI.....	124
A. Gerekçe Etkisi.....	124
B. Yargı Kararında Gerekçe İlkesinin Uygulama Alanı	127
III. GEREKÇEYE İLİŞKİN TEORİLER.....	128
A. Kavram Teorisi.....	129
B. Menfaat Teorisi.....	129
C. Maddi ve Teknik Teori.....	130
D. Modern Teori.....	131
E. Rasyonel Hukuki Tartışma (İletişim Rasyonalitesi) Teorisi	132
F. Hukuki Transformasyon Teorisi.....	133
IV. GEREKÇELENĐİRMENİN İŞLEVLERİ.....	134
A. Gerekçelendirmenin Genel Olarak Tüm Yargı Kolları Açısından İşlevleri.....	134
B. Gerekçelendirmenin İdari Yargılama Usulü Hukukundaki İşlevleri.....	139
V. YARGIDA HEDEF SÜRE UYGULAMASI İLE GEREKÇELENĐİRME ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	143
VI. GEREKÇENİN UNSURLARI	146
A. Maddi Açıdan	151
1. Maddi Olgu (Olay) -Uygulanan Kural İlişkisi	151
2. Hükmün Nedenleri	153
3. İddia Savunmanın Değerlendirilmesi	157
4. Delillerin Değerlendirilmesi ve Hâkimin Takdir Yetkisi.....	158
B. Şekli Açıdan	161
1. Dil.....	161
2. Üslûp.....	164
3. Yazım	165
VII. GEREKÇENİN KALEME ALINMASINDA YORUM YÖNTEMLERİ.....	166
VIII. GEREKÇE TÜRLERİ	169
A. Hukuki ve Yasal Gerekçe	169
B. Değişik Gerekçe	171
C. Makul Gerekçe-İkna Edici Gerekçe	172

IX. GEREKÇESİZLİK TÜRLERİ.....	172
A. Yetersiz Gerekçe.....	173
B. Eksik Gerekçe	175
1. İç Gerekçe Eksikliği.....	175
2. Dış Gerekçe Eksikliği.....	176
C. Matbu Gerekçe.....	177
D. Salt Bilimsel İctihatlı Gerekçe	179
E. Tutarsız Gerekçe.....	179
F. Geç Gerekçe.....	180

III. BÖLÜM

İDARİ YARGIDA DAVA TÜRLERİNE VE YARGILAMA AŞAMALARINA GÖRE GEREKÇELENDİRME

I. GENEL OLARAK İDARİ YARGIDA GEREKÇELENDİRME	181
A. İdari Yargılama İlkeleri-Gerekçe İlişkisi.....	184
B. Gerekçelelendirmede İdari Yargı Metodolojisinin Bir Uygulama Şekli: Danıştay Karar Yazım Rehberi.....	186
C. İdari Yargı Kararlarının Metodolojisi Hakkında Düşünceler	190
II. İDARİ YARGIDA DAVA TÜRLERİ VE GEREKÇE	193
A. İptal Davasının Konusu ve Özellikleri.....	193
B. Tam Yargı Davasının Konusu ve Özellikleri.....	195
C. İptal ve Tam Yargı Davası Farkı	198
D. İptal ve Tam Yargı Davalarında Gerekçeli Karar	199
III. İDARİ YARGILAMA HUKUKU KANUN YOLLARINDA GEREKÇE.....	205
A. İstinaf Aşamasında Gerekçe.....	206
B. Temyiz Aşamasında Gerekçe.....	208
1. Genel Olarak Değişik Gerekçe İle Onama ve Düzelterek Onama Kararları.....	210
2. İdari Yargı Açısından Değişik Gerekçe ile Onama-Düzelterek Onama.....	211
IV. YÜRÜTMENİN DURDURULMASI KARARLARINDA GEREKÇELENDİRME	212

V. ARA KARARININ GEREKÇELENĐİRİLMESİ.....	222
VI. İDARİ YARGI KARARLARININ GEREKÇELENĐİRİLMEMESİNİN SONUÇLARI.....	224
SONUÇ VE ÖNERİLER	229
KAYNAKÇA	233
KAVRAM DİZİNİ.....	251